

Cap. 10

Externalitățile și drepturile divergente

- Departamentul de Economie și Relații
Internationale
 - FEAA, UAIC Iași
 - Conf. univ. dr. Claudiu Țiganaș
 - Curs Economie anul I
- Suport curs: P Heyne et al., *Modul de gândire economic*

Objective

- Ce sunt externalitățile și cum apar ele
- Negocierea și adjudecarea în reducerea externalităților negative
- Procesul de legiferare: metode și impact
- Poluarea ca problemă socială

Externalități pozitive și externalități negative

- Decizia de acțiune: raportul beneficii marginale-costuri marginale
- Fiecare acțiune are și efecte asupra terților, neluate în calculul economic: **efecte neintenționate externe** (externalități)
- Costurile: externalități negative
- Beneficiile: externalități pozitive
- Exemple:.....

Costurile de tranzacție ca sursă/cauză a externalităților

- Beneficiul potențial poate fi mai mic decât costurile de tranzacție a eliminării unei externalități; decizia de eliminare a externalităților: internalizarea externalităților – are un cost
- Externalitățile negative sunt cu atât mai mari cu cât societățile sunt mai complexe, mai interdependente, mai aglomerate externalitățile nu pot fi eliminate
- Soluție: educația/virtuțile trimiterea la piața liberă ”Rezolvați-vă singuri problema!”

METODE DE REDUCERE/ELIMINARE A EXTERNALITĂȚILOR NEGATIVE

1. Negocierea
2. Adjudecarea
3. Legiferarea

Rolul negocierii

- Negocierea – metodă socială de reducere a externalităților
- Exemple:...negocieri versus reglementări
- Concluzie: negocierea, prin schimbul voluntar generează câștiguri reciproce
- Condiție: existența unor drepturi de proprietate bine definite (pentru ca schimburile voluntare/negocierile să funcționeze eficient)

Rolul adjudecării

- Adjudecarea: *proces prin care se decid drepturile de proprietate - DP*: cine și ce drepturi are
- Condiții în schimbare modifică sau fac neclare drepturile de proprietate necesitatea adjudecării pentru clarificarea DP
- Important în adjudecare: continuitatea așteptărilor (stabilitatea regulilor jocului)
- Adjudecarea descoperă/confirma, nu creează drepturi de proprietate

"Viața nu-i perfectă"

- Imposibilitatea perfecțiunii – *externalitățile nu pot fi eliminate/corectate în totalitate; există prea multe efecte secundare*
- În ce condiții și până unde/cât pot fi reduse (exemplul proprietății de casă plasată lângă aeroport)
- Despăgubirile nu pot fi calculate
- Rolul cutumelor/a credințelor privind drepturile de proprietate
- Adjudecarea rezolvă pretenții divergente, descoperind drepturi de proprietate; adjudecarea trebuie să fie conformă cu așteptările stabile

Ce se întâmplă când apar schimbări radicale?

- Schimbările radicale creează situații noi (noi tehnologii, noi nevoi);
- Situațiile noi cer noi drepturi de proprietate (exemplu: dreptul la un mediu curat; valoarea marginală a bunurilor devine mai mică decât valoarea marginală a ~~aerului~~ aerului curat creșterea cererii pentru noi reguli)
- **Drepturile noi** presupun **reguli noi** pentru reducerea externalităților

Crearea de noi reguli – procesul de legiferare

- Spre deosebire de adjudecare, **legiferarea creează drepturi noi** (schimbă drepturile de proprietate)
- Probleme cheie: corectitudinea schimbării, costul, amploarea ajustărilor
- *Nevoia de legiferare decurge din faptul că indivizii ignoră costurile externe, deoarece par să nu conteze (beneficiul personal este mai mare decât costul suplimentar ptr alții)*
- Scopul legiferării îl constituie internalizarea externalităților

Metode de legiferare - Metoda "comandă și control" (exemplu: efectele de poluare)

- introducere de restricții: plafonarea emisiilor;
- Problemă: stabilirea corectă și eficientă a plafonului (raportul beneficiu marginal/cost marginal)
- Exemplu: fie 3 fabrici, cu unitățile de poluare specificate; se decide plafonarea emisiilor totale la **45.000 unități/lună**.

	Unități de poluare/ lună	Costul reducerii emisiilor/unitate de poluare
Fabrica A	15.000	1 dolar
Fabrica B	30.000	2 dolari
Fabrica C	45.000	3 dolari

Determinarea costului legiferării

- Măsuri posibile:

a. plafonarea emisiilor *la* 15.000 de unități/fabrică

Fiecare fabrica trebuie sa plateasca pentru unitatile de poluare suplimentare plafonului stabilit

$$\text{Costul reducerii poluării} = 0 \times 1\$ + (30.000 - 15.000) \times 2\$ + (45.000 - 15.000) \times 3\$ = 0 + 30.000 + 90.000 = 120.000\$$$

b. reducerea emisiilor de fiecare fabrică *la jumătate* (50%);

$$\begin{aligned} \text{Costul reducerii poluării} &= (15.000/2) \times 1\$ + (30.000/2) \times 2\$ \\ &+ (45.000/2) \times 3\$ = 7.500 \times 1\$ + 15.000 \times 2\$ + 22.500 \times 3\$ = 7.500 + \\ &30.000 + 67.500 = 105.000\$ \end{aligned}$$

c. reducerea emisiilor de către fiecare fabrică cu 15.000 de unități

$$\begin{aligned} \text{Costul reducerii poluării} &= 15.000 \times 1\$ + 15.000 \times 2\$ + 15.000 \times 3\$ \\ &= 15.000 + 30.000 + 45.000 = 90.000\$ \end{aligned}$$

Problemă: să se determine cea mai eficientă măsură (costul cel mai mic) rolul ridicat al arbitrariului:

a. 120.000;

b. 105.000;

c. 90.000

- Concluzie: costul scade pe măsură ce povara reducerii emisiilor pe fabrica A crește

Întrebări/concluzii

- Cine poluează mai mult?
- Pe cine punem povara reducerii poluării?
- Care este raportul corectitudine – cost – beneficiu pe care îl stabilește procesul de legiferare?
- Raportul cost-beneficiu are limite dpv. al corectitudinii;
- Rolul ridicat al arbitrarului în procesul de legiferare;
- Necesitatea respectării unor principii, complementar raportului cost – beneficiu
 - Care este abordarea ce mai ieftină?

Despre taxa pe emisii

- Costul reducerii poluării nu poate fi cunoscut exact de către autorități
- Soluție: stabilirea unei taxe pe emisie (argument: poluarea are un cost extern; nu este suportată de cel ce o produce)
- Taxa internalizează costul poluării, creează venituri ca despăgubiri pentru cei afectați
- Dificultate: fixarea taxei (exemplu: fie o taxă de 2,01 dolari pe unitate de poluare)
- Taxa pe emisii este similară unor permise de poluare (*dezbaterea ideii*)

Concluzie: externalitățile se mențin atâta timp cât costurile marginale sunt mai mici decât beneficiile marginale:
autoritățile trebuie să stabilească raportul cost marginal/beneficiu marginal

Eficiență și corectitudine

- **Activitățile produc poluare, dar produc beneficii (inclusiv externalități pozitive)**
- Întrebare: cât de corectă este taxarea producătorilor de beneficii, a întreprinzătorilor?
- Relevant: echilibrul eficiență – corectitudine
- Abordarea reducerii emisiilor bazată pe taxe este superioară abordării bazată pe restricții
- Poluarea poate avea loc atâta timp cât beneficiile sunt mai mari decât costurile

Schimburile între sursele de poluare

- Conceptul balonului – cazul APM în SUA, 1979
- Fabricile pot eficientiza raportul cost – beneficiu prin schimburi între sursele interne de poluare
- Același obiectiv poate fi obținut liberalizând schimbul între fabrici: tranzacții cu ”drepturi de poluare” – apariția unei noi piețe (valorificarea unui avantaj comparativ): exemplu
- Perspectiva ecologistă; dificultatea stabilirii drepturilor de poluare

Poluarea ca problemă socială

- Moralitate și etică
- Mediul curat ca valoare/bun necesar
- Au producătorii dreptul să polueze și cât? Cine stabilește?
- Despre nevoia de principii:
 - luarea în calcul a elasticității cererii pentru bunuri;
 - nevoia de libertate de decizie în corelarea intereselor prin cooperare (rolul sistemului prețurilor);
 - drepturi de proprietate stabile

Congestia traficului ca necesitate

- Congestia traficului este o externalitate negativă (cost produs de oameni, neluat în considerare în procesul deciziei)
- Poate fi internalizat costul congestiei traficului?
- Soluție: fixarea unui preț pe congestie (taxă rutieră)
- Spațiul de pe drumul urban ca bun rar

Concluzii

- Externalitățile negative sunt costuri asupra celorlalți
- Externalitățile negative se multiplică în societățile urbanizate, industrializate
- Reducerea externalităților negative generează costuri de tranzacție
- Negocierea și adjudecarea pot reduce externalitățile
- Drepturile de proprietate fac negocierile mai ușoare
- Externalitățile se reduc prin legislație în cazul schimbărilor majore (noile reguli reduc costurile de tranzacții)
- Metodele orientate pe piață sunt mai eficiente decât cele de comandă și control